



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR



Název projektu: Zlepšení inkluze při výuce zahradnictví

Registrační číslo projektu: CZ.07.4.68/0.0/0.0/16_037/0000291

KA01: Propojení aktivit multikulturní výchovy s environmentální výchovou v globálních souvislostech – Volby

Zpracoval: Mgr. Zdeněk Portych

Praha 2018 - 2019



Aktivity a výstupy k tématu Volby

Obsah:

1) Demokracie a volby – úvodní slovo	str. 3
2) Volby a volební systémy v ČR	str. 4
3) Volby na Ukrajině	str. 8
4) Přednáška a beseda Volby	str. 10
5) Historie a vývoj voleb – teze přednášky	str. 15
6) Volby do zastupitelstev obcí	str. 17
7) Beseda s komunálním politikem	str. 20
8) Baterie otázek k besedě s komunálním politikem	str. 23
9) Metodický list A - text a zhodnocení užití	str. 24
10) Metodický list B - text a zhodnocení užití	str. 27
11) Volby – česká klíčová slova	str. 30
12) Volby – klíčová slova česko-ukrajinsky s výslovností	str. 31



1) Demokracie a volby – úvodní slovo

Demokracie a svobodné volby jsou dva pojmy, které jdou ruku v ruce. Pokud chce být stát považován za demokratický, musí pořádat svobodné volby. Pokud stát pořádá jen volby, a ty nejsou svobodné, tak ztrácí punc demokracie.

Demokracie je forma politického zřízení, která vychází z principu suverenity lidu. Spočívá v principu podřízení se menšiny většině a uznání svobody a rovnosti občanů. V poslední době se začíná mluvit i o tom, že jedním ze základních principů demokracie je ochrana menšin. Demokracie je spojována s vládou zákona a právním státem. Jedinci vládoucí v této demokracii by měli mít legitimitu, kterou získali nejlépe ve všelidové volbě.

Volby jsou základním demokratickým nástrojem výběru zástupců občanů. Jedná se o akt, při kterém voliči volí své reprezentanty (zástupce) do určitých funkcí nebo orgánů. Je mnoho funkcí, do kterých mohou být kandidáti voleni. Svobodné, pravidelně pořádané volby jsou základním principem nepřímé demokracie; zástupci za nás nepřímo vykonávají státní moc. Volby umožňují legitimní a nenásilné převzetí moci zástupci, kteří nejlépe splňují potřeby a zájmy voličů. Volby musí být svobodné, rovné, všeobecné, přímé/nepřímé, tajné.

V demokratických volbách by každý volič měl znát: 1. volební systém, 2. voliče, 3. kandidáty.

V rámci KA: 01 Propojení aktivit multikulturní výchovy s environmentální výchovou v globálních souvislostech je téma Volby dobrou možností prohlubovat znalost českého jazyka u žáků s OMJ a taktéž poskytuje možnost zapojit žáky s OMJ do kolektivu českých žáků, ve kterém mají možnost diskutovat, obhajovat své názory a učit se sebevědomě vystupovat.



2) Volby a volební systémy

Téma přednášky:

Znaky a druhy voleb, charakteristika voleb v ČR

Metodika k besedě

Volby a volební systémy v ČR

Klíčová slova:

Volby, znaky voleb, volební systém, většinový volební systém, poměrný volební systém, jednokolový volební systém, dvoukolový volební systém

Parlamentní volby, Senátní volby, Prezidentské volby, Krajské volby, Komunální volby, Volby do Evropského parlamentu

Nejběžnější participací občana na politickém životě je jeho účast ve volbách. Volby jsou aktem, při kterém volí oprávnění voliči své zástupce do určitých funkcí nebo orgánů. Dále jsou důležitým nástrojem nepřímé demokracie zprostředkovávajícím převedení moci z rukou lidu na státní orgány, především na zastupitelské sbory (u nás Poslanecká sněmovna, Senát, obecní zastupitelstva)

Rozlišují se volby parlamentní, prezidentské, komunální a do Evropského parlamentu. Volby jsou v zastupitelské demokracii významným mechanismem, pomocí kterého může občan projevit svůj názor a podílet se na moci v zemi. Občané delegují svého zástupce a předávají mu některé své pravomoci, vybírají jej hlasováním.

Volby jsou **svobodné, všeobecné** – každý svéprávný občan od určitého věku smí volit, bez ohledu na původ, pohlaví, náboženské přesvědčení, rasu - **rovné** – hlasy všech mají stejnou platnost - **přímé (nepřímé), tajné** – volič nemusí zveřejnit, komu odevzdal hlas.

Volební právo znamená právo občanů účastnit se voleb, rozlišuje se přitom volební **právo aktivní**, které znamená, že občan smí volit, a volební **právo pasivní**, které znamená, že občan smí kandidovat a být volen.

V moderních demokraciích může být **volba přímá**, pokud voliči volí přímo jednoho z uchazečů o funkci, anebo **nepřímá**, pokud vybírají volitele, kteří teprve provedou vlastní volbu.

Volební systém je konkrétní způsob, jakým se ve volbách určuje obsazení jednotlivých funkcí, jež jsou voleny, na základě hlasů voličů zahrnuje jednak samotný způsob, jakým volič volí (smí volit), jednak způsob přidělování volených funkcí kandidátům na základě voliči přidělených hlasů.

V případě **většinového systému** se volí v malých volebních obvodech, z nichž vychází jediný vítězný kandidát, proto je tento systém nevýhodný pro malé strany nebo ty, které nemají v daném regionu dostatečnou podporu.



V **poměrném systému** nejsou voleni jednotliví kandidáti, ale volební listiny politických stran. Podle poměru obdržených hlasů pak politické strany získají odpovídající počet křesel v zastupitelském orgánu.

Jednokolový volební systém:

Jednomandátový volební obvod – kandiduje větší počet kandidátů za různé strany či nezávislí. Volba probíhá pouze v 1 kole, vítězí kandidát, který dosáhl nejvyššího počtu hlasů ze všech (ne nutně nadpoloviční počet).

Vicemandátový volební obvod – velmi zvýhodňuje první nejsilnější stranu, naopak silně znevýhodňuje třetí nejsilnější stranu, protože umožňuje, aby strana, která nemá absolutní většinu hlasů, obdržela většinu křesel v parlamentu. Voliči často hlasují strategicky, aby jejich hlasy nepropadly.

Dvoukolový volební systém:

První kolo – stejné jako jednokolový VS – jednomandátový obvod, v něm větší počet kandidátů, pro získání mandátu je nutný nadpoloviční počet hlasů, pokud jej nikdo nedosáhne, následuje druhé kolo.

Druhé kolo – různé modely:

A) Do 2. kola postoupí 2 kandidáti s nejvyšším počtem hlasů, v 2. kole rozhoduje většina hlasů.

B) Postupují všichni kandidáti, kteří dosáhli určitý stanovený počet hlasů (minimálně 2 kandidáti) – tento systém není striktně většinový. Strategické chování voličů až ve 2. kole – při první volbě může volič střílet zcela naslepo, ve 2. kole pak volí toho nejpříjemnějšího kandidáta, proto jsou často výsledky v rozporu s průzkumy veřejného mínění.



Volby v ČR

Parlamentní volby:

Poslanecká sněmovna má 200 poslanců, kteří jsou voleni na dobu čtyř let. Poslancem může být zvolen každý občan, který dosáhl věku 21 let, volit může každý občan ČR starší 18 let. Uzavírací klauzule činí 5%. Volič zvolí jednu kandidátní listinu, na níž může označit kandidáty, jimž chce dát své preferenční hlasy (změna pořadí na listině při 5% preferenčních hlasů). 14 volebních obvodů /krajů/.

Senátní volby

Konají se podle dvoukolového absolutně většinového systému v 81 volebních obvodech na území ČR, v každém obvodu se volí jeden senátor. Senát má 81 senátorů, kteří jsou voleni na dobu šesti let. Každé dva roky se obnovuje třetina senátorů. Senátorem se může být zvolen každý, kdo dosáhl věku 40 let, volit může každý občan ČR starší 18 let.

Prezidentské volby

Volba prezidenta republiky se koná podle dvoukolového absolutně většinového systému. Prezidentem republiky je zvolen kandidát, který obdržel v prvním kole nadpoloviční většinu platných hlasů oprávněných voličů. Pokud se tak nestane, koná se po dvou týdnech druhé kole, do kterého postupují dva nejúspěšnější kandidáti z prvního kola. Prezidentem republiky je zvolen kandidát, který obdržel ve druhém kole volby nejvyšší počet platných hlasů oprávněných voličů. Funkční období činí 5 let a prezident může vykonávat svoji funkci nejvýše ve dvou po sobě jdoucích volebních obdobích.

Právo volit prezidenta má každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let. Kandidátem může být každý občan České republiky ve věku alespoň 40 let s oprávněním volit. Navrhovat kandidáta může skupina alespoň 20 poslanců či 10 senátorů. Každý občan ČR starší 18 let, který shromáždí minimálně 50 000 platných podpisů voličů pod peticí, může rovněž navrhnout kandidáta.

Krajské volby

Volby probíhají podle poměrného volebního systému se systémem vázaných kandidátních listin (změna pořadí na listině při 5% preferenčních hlasů), volební klauzule je 5%. Zastupitelstvo se skládá z členů, jejich počet se určuje podle počtu obyvatel v kraji (do 6 tis. obyvatel 45 členů). Právo volit a být volen má občan starší 18 let, který je přihlášen k trvalému pobytu v daném kraji. VÚSC(kraj) se rovná volebnímu obvodu. Krajszí zastupitelé jsou voleni na čtyřleté funkční období.

Komunální volby

Volby probíhají podle poměrného volebního systému s 5% uzavírací klauzulí a s možností kombinovat preferenční hlasy až do celkového počtu mandátů. Změna pořadí na kandidátní listině je možná při více než 10% průměru. Zastupitelstvo obce se skládá z členů, jejichž počet stanoví na každé volební období stávající zastupitelstvo podle počtu obyvatel obce. Právo volit a být volen má občan ČR starší 18 let s trvalým pobytem v obci. Volby do obecních zastupitelstev se konají každé 4 roky. Voleb se mohou zúčastnit i cizinci ze zemí EU s trvalým pobytem v ČR, vede se spor o účasti



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR



cizinců ze zemí EU s přechodným pobytem. Cizinci z třetích zemí (např. Ukrajina, Rusko, Srbsko) se voleb účastnit nemohou.

Volby do Evropského parlamentu

Volby probíhají podle poměrného volebního systému s 5% uzavírací klauzulí v ČR jako jednom volebním obvodu. V systému vázaných kandidátních listin je možno změnit pořadí při 5% preferenčních hlasů. Volební období je pětileté, volen může být občan ČR ve věku alespoň 21 let, země EU mají tuto hranici stanovenou různě.

Zdroje:

Kolektiv - Parlament České republiky 3.přep. a akt. vydání, Praha 2013

M. Kuta – Volební a stranicko-politický systém České republiky, materiál Oddělení všeobecných studií, Parlamentní institut KPS



3) Volby na Ukrajině

Pro volby na Ukrajině obecně platí tyto zásady:

Pravidelné volby plní několik funkcí:

- a) umožňují pokojnou změnu vlády
- b) umožňují řešení politických konfliktů
- c) určují reprezentaci (kdo a v jaké síle bude vládnout)
- d) zjišťují aktuální rozložení politických sil ve společnosti
- e) jejich prostřednictvím je udělována legitimita parlamentu a vládě
- f) zahrnují zpětnou vazbu pro politiky i občany
- g) vyjadřují mínění voličů
- h) posilují občanské vědomí
- i) poskytují občanům možnost kontrolovat vládu a její politiku

Základní znaky voleb jsou:

- a) svobodné – občan volí bez nátlaku a má na výběr mezi stranami
- b) všeobecné – aktivní i pasivní volební právo má každý (svéprávný) občan po dosažení určité věkové hranice bez rozdílu
- c) rovné – hlasy všech voličů mají stejnou váhu
- d) přímé – voliči hlasují přímo pro politické subjekty nebo kandidáty
- e) tajné – není kontrola nad tím, kdo jak volil

Volební systém je Ústavou nebo zákonem stanovený způsob voleb do zastupitelských orgánů.

Rozlišujeme volební systém:

- a) většinový (majoritní)
- b) poměrný (proporcionální, proporční)
- c) smíšený (kombinovaný)

Na Ukrajině byly využity postupně všechny tři volební systémy.



Politický systém Republiky Ukrajina

Ukrajina je zastupitelská demokracie, poloprezidentská republika s vícestranickým systémem. Podle názoru západních odborníků má systém řadu chyb, Ukrajinu označují za ne zcela demokratický stát. Někdy se mluví o oligarchické demokracii, neboť řada ukrajinských vrcholných politiků včetně prezidenta má obrovské majetky, proto se nedá zaručit jejich objektivita a nestrannost při rozhodování.

Ukrajinský parlament je jednokomorový, nazývá se Nejvyšší rada. Má 450 členů volených na 5 let.

Zákonodárná iniciativa náleží prezidentu, každému poslanci, vládě a Národní bance Ukrajiny.

Prezident je jako hlava státu volen přímo na 5leté funkční období, zvolen může být maximálně dvakrát.

Současná ukrajinská ústava byla přijata v roce 1996.

Na Ukrajině probíhají následující typy voleb:

- a) prezidentské volby (1991, 1994, 1999, 2004, 2010, 2014)
- b) parlamentní volby (1994, 1998, 2002, 2006, 2007, 2012, 2014)
- c) místní (komunální) volby (1994, 1998, 2002, 2006, 2010, 2015)

Volby se rozlišují na řádné, mimořádné/předčasné (např. komunální volby 2014, parlamentní volby 2007 a 2014), opakované (parlamentní volby 2013, komunální volby 2016) doplňující (parlamentní volby 2015) a první (NR ARK, Kyjevská a Sevastopolská městská rada). Kromě voleb proběhla dvě celostátní referenda (1991, 2000)

Parlamentní volby

Oprávněn je hlasovat každý občan Ukrajiny starší 18 let, volí se smíšeným systémem: 225 mandátů se rozděluje poměrným volebním systémem s jediným volebním obvodem (5% uzavírací klauzule) a 225 (resp. 198) mandátů většinově systémem relativní většiny.

Prostřednictvím jednomandátových obvodů se do Verchovnoj rady dostane celá řada nezávislých osobností, které lidé volí, protože je znají, a které jinak nemají šanci projít stranickým systémem nominace kandidátů, ale mají šanci přímo ve volbách.

Parlament volí a odvolává premiéra, kterého oficiálně jmenuje prezident.

Volby neprobíhají na celém území Ukrajiny, protože Krym je anektován Ruskem a na východě Ukrajiny probíhá válka se separatisty, kteří části občanů znemožňují hlasovat.

Z 36 milionů oprávněných voličů až 5 milionů oprávněných voličů, a to z Krymu (1,8 milionu), Doněcké oblasti (1,6 milionu) a Luhanské oblasti (1,2 milionu) v parlamentních volbách nevolí.



Do Nejvyšší rady se v r. 2014 dostalo šest politických stran (poměrná část): Lidová Fronta (22,14%), Blok Petra Porošenka (21,81%), Svěpomoc (10,97%), Opoziční blok (9,43%), Radikální strana (7,44%), Vlast (5,68%) Nejvíce mandátů však získal Blok Petra Porošenka (132).

Místní (komunální) volby

Pro volby do orgánů jednotlivých úrovní správy a samosprávy jsou používány různé volební systémy:

Členové obecních a městských rad jsou voleni na základě většinového volebního systému (relativního).

U měst, která mají nad 90 tisíc voličů, se používá absolutní většinový volební systém.

Na základě relativního většinového volebního systému jsou voleni také starostové měst a obcí.

Prezidentské volby

Prezident je volen v přímých volbách na pět let.

Funkci může vykonávat dvě volební období po sobě. Současným prezidentem je Petro Porošenko, který se bude o funkci ucházet i ve volbách v r. 2019. Prezident disponuje suspenzivním vetem na zákony přijaté parlamentem, parlament může přehlasovat toto veto dvoutřetinovou většinou všech poslanců.

Prezident je faktickou hlavou státu s poměrně velkými pravomocemi, ale k výkonu funkce a k prosazení zákonných norem potřebuje mít většinu v parlamentu – Verchovoj rade.



4) Přednáška a beseda Volby

Téma: Volby v ČR, přednáška spojená s diskusí dne 26. 2. 2018

Cíl: Seznámit žáky s OMJ s historií voleb obecně a v ČR a začlenit tyto žáky do kolektivu třídy pomocí účasti v diskusi

Téma přednášky: Volby v ČR – Zkušenost s parlamentními volbami

Úvod

Přednášejícím je ing. Miroslav Tyl, botanik, specialista na léčivé rostliny. Před rokem 1989 pracoval v disentu, podepsal Chartu 77. Po roce 1989 se aktivně účastnil politického života, nejprve v KDS jako místopředseda strany a poslanec Sněmovny lidu Federálního shromáždění, po sloučení strany s ODS působil jako poslanec Poslanecké sněmovny za tuto stranu až do roku 1998. Je jedním z autorů zákonů o půdě a o transformaci družstev.

Program přednášky:

- 1) Historie voleb od antiky do dnešní doby – antické tradice; role osvěcenství v 18. století; vznik občanské společnosti v 19. století; tradice demokratických voleb v Rakousku – Uhersku; situace v první Československé republice; období tzv. Protektorátu; rozpor mezi praxí a realitou v době socialismu.
- 2) Volby a volební systémy v ČR, pozornost věnována aktuálně především prezidentským volbám.
- 3) Svobodné volby – srovnání dnešních demokratických voleb s volbami za socialismu.
- 4) Podmínky účasti mladých lidí ve volbách, možnost zapojení do volební kampaně. Postavení cizinců v českém volebním systému.
- 5) Diskuse se studenty – osobní zkušenosti bývalého poslance s volbami; dotazy na důležitost volebních programů a roli osobností v průběhu volební kampaně, zázemí politiků, zastoupení žen v politice ...

Klíčová slova

Volby, znaky voleb, volební systém, většinový volební systém, poměrný volební systém, jednokolový volební systém, dvoukolový volební systém

Parlamentní volby, Senátní volby, Prezidentské volby, Krajské volby, Komunální volby, Volby do Evropského parlamentu



Zpětná vazba - Hodnocení akce

Přednáška byla velice zajímavá, mnozí čeští studenti si možná poprvé uvědomili, že jsou oprávněnými či potenciálními voliči. Dotazy směřovaly především na zákulisí voleb, na rozdíly mezi volbami dnes a v minulosti, především v období socialismu. Přednášející uváděl řadu osobních zkušeností, čímž přispěl ke zdaru celé akce, neboť výklad tím získal na zajímavosti.

Žáci s OMJ /odlišným mateřským jazykem/ se zapojili aktivně, uváděli rozdíly a shody mezi volbami v ČR a na Ukrajině, zajímali se o možnost volit v ČR a byli zklamáni z faktu, že cizinci z třetích zemí v ČR volit nemohou ani v komunálních volbách.

Obrazová příloha





EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR





EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR





5) Historie a vývoj voleb

(základní teze z přednášky ing. M. Tyla)

Volby jsou způsob, kterým jsou vybíráni členové některých státních a jiných orgánů, zejména zastupitelských sborů.

Historie voleb

Antika – prvopočátky známých voleb, athénská otrokářská demokracie, ostrakismus (střepinový soud)

Středověk - volba císaře Svaté říše římské (Zlatá bula sicilská a postavení českého panovníka), volba papeže

Osvícenství - Jean Jacques Rousseau, moderní pojetí demokracie (občanská a lidská práva; reprezentativní vláda, právo volit a být volen)

19. století – vznik „moderních“ států, omezování absolutní moci, konstituce (ústavy), dělba moci

20. století – prosazení všeobecného, rovného, tajného, přímého volebního práva, poučení o nutnosti obrany demokracie (Hitler, Mussolini, Stalin, socialistické státy)

Vývoj voleb na našem území

1848 – požadavek konstituce, omezení moci státu, svobody jedince; politická práva pro majetné, vzdělané, urozené ... (Pillersdorfova a Kroměřížská ústava)

1867 – Prosincová ústava (základní liberální práva a svobody v rozsahu jako dnes, volit může postupně až 15% obyvatel /mužů/; 1907 všeobecné volební právo

První republika (1918 – 1938)

1920 Únorová ústava – volby do Národního shromáždění, volební právo přiznané ženám, nevolí zástupci branně-bezpečnostních sborů, princip poměrného zastoupení, povinnost volit

Protektorát (1939 – 1945) – naprosto nedemokratické období prakticky bez voleb

Období po druhé světové válce

Volby 1946 - Ústavodárné národní shromáždění, snížení věkové hranice aktivního volebního práva na 18 let, strany se socialistickou orientací získávají 83,3 % hlasů, jednotné kandidátky

Období po únoru 1948 - 1948 „Vítězný únor“ a nová formálně demokratická /na papíře/ ústava, jednotné kandidátky Národní fronty, omezení volebního práva a počtu stran, vedoucí role KSČ; výsledky voleb – komunisté získávají: 1954 – 97,89 % 1960 – 99,86 % 1964 – 99,99 %

1960“ Socialistická“ ústava – vedoucí úloha KSČ, imperativní mandát poslance (teoretická možnost odvolat poslance kdykoli voliči)



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR



Volby po roce 1989 - 1990 první svobodné volby po dlouhodobém útlaku, Listina základních práv a svobod a její vymezení volebního práva, Zákon o politických stranách; volný mandát poslance

Poslední výrazná změna v případě prezidentských voleb – prezidenta volí přímo voliči, ne poslanci a senátoři.



6) Volby do zastupitelstev obcí (komunální volby)

Volby do zastupitelstev obcí se v Česku konají pravidelně vždy jednou za čtyři roky. Nepravidelně se konají pouze v případě, že počet členů obecního zastupitelstva klesne pod předepsaný počet. Komunální volby se konají ve všech obcích, přičemž v územně členěných statutárních městech také v jejich městských částech nebo obvodech.

Pasivní volební právo je stejně jako u jiných typů voleb v Česku podmíněno zletilostí a svéprávností a doplněno o podmínku trvalého pobytu v obci. Se vstupem České republiky do Evropské unie mohou být voleni i občané členských států EU a od roku 2018 mohou v komunálních volbách občané členských zemí EU s přechodným bydlištěm v České republice také volit.

Voleb se mohou zúčastnit registrované politické strany a jejich koalice. Popřípadě i nezávislí kandidáti a jejich sdružení, v těchto případech musejí subjekty doložit petici s daným počtem podpisů obyvatelů obce, který přesně stanovuje zákon č. 491/2001 Sb., na rozdíl od politických stran a hnutí se ale nemusejí registrovat na ministerstvu vnitra.

Volební den, stejně jako u jiných druhů voleb, vyhláší prezident republiky, a to nejméně 90 dní před jejich konáním. Starosta obce má před volbami (nejméně deset dní před jejich konáním) možnost (nikoliv povinnost) vyhradit plochu pro vylepení volebních plakátů. Tři dny před začátkem voleb je zakázáno zveřejňování předvolebních průzkumů a v den voleb je zakázána volební agitace uvnitř a v bezprostřední blízkosti volebních místností.

Počet volených zastupitelů

je závislý na počtu obyvatel obce nebo městské části či městského obvodu:

- do 500 obyvatel – 5 až 15 členů,
- 501 až 3 000 obyvatel – 7 až 15 členů,
- 3 001 až 10 000 obyvatel – 11 až 25 členů,
- 10 001 až 50 000 obyvatel – 15 až 35 členů,
- 50 001 až 150 000 obyvateli – 25 až 45 členů,
- nad 150 000 obyvatel – 35 až 55 členů,
- Praha – 55 až 70 členů.

Velikost zastupitelstva je podstatná především z toho důvodu, že vytváří nerovné podmínky pro získání jednoho mandátu. Zatímco v malých obcích může v krajním případě vycházet i jeden obyvatel na jeden mandát, v Praze připadá na jedno křeslo v zastupitelstvu 17 800 až 22 500 občanů.

Volební strana může na kandidátní listině uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet členů volených do příslušného zastupitelstva obce. Jsou-li pro volby do zastupitelstva obce vytvořeny volební obvody, může volební strana na kandidátní listině pro každý volební obvod uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik členů tohoto zastupitelstva má být v tomto volebním obvodu voleno. V obcích, kde se má volit 7 a méně členů zastupitelstva obce, volební strana může na kandidátní listině uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet členů volených do příslušného zastupitelstva obce zvýšený o jednu třetinu a zaokrouhlený na celé číslo dolů. Kde se tedy volí 5 členů zastupitelstva, může každá strana uvést až 6 kandidátů, kde se volí 6 členů, může uvést až 8 kandidátů, kde se volí 7 členů, může uvést až 9 kandidátů, a kde se volí 8 členů, může uvést pouze 8 kandidátů.



Způsoby volby

Současná právní úprava voleb je z roku 2001, kdy podle novely volebního zákona došlo k zavedení uzavírací klauzule ve výši 5 % a došlo ke změně volební formule z metody Sainte-Laguë na upravenou D'Hondtovu metodu. Volební systém je ovšem stále poměrný, ačkoliv se na první pohled tváří většinově. V každé obci dostává volič jediný volební lístek. Každý volič má tolik hlasů, kolik je členů zastupitelstva. Na rozdíl např. od parlamentních voleb nelze volit na takzvaný voličský průkaz, tedy mimo místo svého trvalého pobytu. Vlastní volbu lze pak provést třemi různými způsoby:

Volba všech kandidátů strany

Na volebním lístku se označí jedna celá volební strana. V takovém případě dostává všechny hlasy označená strana. Tímto způsobem volič nemůže ovlivnit pořadí volených kandidátů, ale předáním všech svých hlasů této straně nejvíce přispívá k možnosti získání dalšího mandátu.

Volba jednotlivých kandidátů

Volič může vybírat kandidáty napříč stranami, přičemž každému dává jeden hlas (tzv. panašování). Zde je ovšem volba osobnosti pouze zdánlivá, hlasy nejdou přednostně zvolenému kandidátovi, ale straně. Panašováním nelze podpořit jednotlivého kandidáta bez toho, abychom podpořili i jeho stranu, za niž kandiduje. Naopak pokud strana, za niž vybraný kandidát kandiduje, ve výsledném přepočtu nezíská žádný mandát, nedostane se kandidát vůbec do zastupitelstva, i kdyby dostal poměrně výrazný počet jednotlivých hlasů.

Spojení obou způsobů

Volič nakonec může oba způsoby spojit. Označí jednu stranu a dále vybere u ostatních stran jednotlivé kandidáty. V tomto případě se odečítá počet hlasů daný jiným kandidátům než zvolené straně odspodu hlasovacího lístku. Vybere-li tak volič například stranu A a pět kandidátů strany B, pět posledních kandidátů strany A o své hlasy přijde.

Způsob rozdělení mandátů

Hlasy, které obdrží každá strana jako celek, se sčítají s těmi, které byly dány jednotlivým kandidátům v rámci každé strany. Poté se vyřadí politické strany a uskupení, které mají méně než 5 % podílu přidělených hlasů. Stejná hranice platí i pro koalice. Stranám a uskupením, které nominovaly méně kandidátů, než je počet volených členů zastupitelstva, se uzavírací klauzule úměrně snižuje.

Na základě součtů všech hlasů, ať již volič hlasoval kteroukoliv z nabízených možností, se hlasy přepočtou na mandáty s použitím D'Hondtova dělitele. Tato část systému je tedy stejná jako kterýkoliv jiný poměrný listinný systém používaný ve všech typech českých voleb vyjma senátních a prezidentských.

Poté přichází na řadu preferenční hlasy. Celkový počet hlasů odevzdaných pro každou volební stranu se vydělí počtem kandidátů této volební strany. Má-li některý z kandidátů nejméně o 10 % více hlasů, než je takto stanovený průměr, postupuje v kandidátní listině na první místo. Pořadí těchto postoupených kandidátů se uspořádá podle jejich získaného počtu hlasů.

Nakonec se rozdělí mandáty, které každá strana získala. Z prvních míst kandidátní listiny, kde se nachází i ti, kteří se na první místo dostali díky svým preferenčním hlasům, se vybere tolik kandidátů, kolik strana získala mandátů.



Problémy komunálního volebního systému

Komunální volební systém je nejsložitější volební mechanismus používaný v Česku. Jeho problém je ovšem zejména v tom, že samotné pochopení způsobů volby voliči nestačí k tomu, aby si uvědomil, jak budou jeho hlasy zpracovány. Volič zdánlivě vybírá jednotlivé osobnosti bez ohledu na stranickou příslušnost, nicméně jedná se spíše o hlasy pro danou stranu, a hlasy pro jednotlivé kandidáty se tak dají přirovnat k preferenčnímu hlasování. Je-li označeno více kandidátů, než kolik je míst v zastupitelstvu, je hlasování tohoto voliče neplatné.

Když si volič přeje, aby určité volební straně pomohl k zisku mandátu, musí se smířit s pořadím členů na její kandidátce. Zvolením celé strany jí totiž předá všechny své hlasy. Pokud však chce podpořit pouze určitého kandidáta, jeho výběrem dané straně předává pouze jediný hlas a výběrem dalších kandidátů z jiných stran této původní straně ztěžuje zisk mandátů. Může se tak stát, že strana, za kterou vybraný kandidát kandiduje, nezíská žádný mandát, přestože kandidát získal velký počet jednotlivých hlasů, nebo v rámci této strany může být podobných kandidátů více, ale kvůli nízkému počtu mandátů se do zastupitelstva dostanou pouze někteří. Jejich strana pak má v zastupitelstvu málo členů, a tedy i malou vyjednávací schopnost.

Aby se některý z kandidátů posunul na první místo listiny, musí získat alespoň o deset procent více hlasů, než je průměrný počet hlasů na jednoho kandidáta v rámci jeho strany. Aby tedy preferovaný kandidát získal mandát, musí být výrazně lepší, a to v porovnání se všemi ostatními kandidujícími. To je problém především ve větších městech, kdy je na možnost posunout se na první místo kandidátky nutné získat velmi vysoký počet hlasů. Navíc jeden či více takto preferovaných kandidátů nemusí vůbec získat mandát, pokud jejich strana získala mandátů málo nebo žádný.

Ustavující schůze zastupitelstva

Den po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí začíná běžet desetidenní lhůta, ve které je možné podat stížnost na průběh voleb ke krajskému soudu. Nejdéle do 15 dnů po uplynutí této lhůty musí dosavadní starosta svolat ustavující schůzi zastupitelstva. Oznámení o datu konání zastupitelstva musí být vyvěšeno nejméně 7 dní předem, v praxi se tak ustavující zastupitelstvo bude konat nejdříve 18. a nejpozději 25. den po volbách. Na tomto prvním zastupitelstvu pak proběhne volba rady obce (má-li ji obec) a starosty.

Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Volby_do_zastupitelstev_obc%C3%AD_v_%C4%8Cesku

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, [cit. 2018-07-09].

<https://www.volby.cz/>



7) Beseda s komunálním politikem

Téma: Komunální volby v ČR, přednáška spojená s diskusí dne 3. 4. 2019

Cíl: Seznámit žáky s problematikou komunálních voleb obecně a s průběhem voleb v konkrétní lokalitě. Zapojit žáky s OMJ pomocí účasti v diskusi.

Metodika k besedě

Téma přednášky: Komunální volby v ČR (reálná politika) – Zkušenost s komunálními volbami

Úvod

RNDr. Dana Blahunková je dlouholetým účastníkem politického života v městské části Praha 8, v posledním volebním období pracovala v Radě za Stranu zelených, má zkušenosti jak z pozice zastupitelky vítězné koalice, tak z pozice opoziční.

Program besedy:

- 1) Představení přednášející.
- 2) Krátký přehled obecné podstaty voleb, znaků voleb, druhů voleb v ČR.
- 3) Charakteristika komunálních voleb – podmínky kandidatury, pasivní a aktivní volební právo, trvání mandátu, změny v zastupitelstvu, struktura vedení obce po volbách.
- 4) Problematika sestavování koalice, faktory ovlivňující složení povolební koalice.
- 5) Prezentace výsledků komunálních voleb na Praze 8 v roce 2014 a 2018.
- 6) Hra na sestavení koalic po volbách pro skupinky žáků, konfrontace představ s realitou.
- 7) Beseda o komunální politice – problémy Prahy 8, vztah městských částí a Magistrátu, rozdíly mezi malými obcemi a městy, zájem o politiku obecně, důvody úspěchu v obecních volbách, palčivá témata komunální politiky, plnění volebních programů, návaznost politiky nové koalice na politiku koalice předcházející, zájem o volby a účast cizinců ve volbách ...

Klíčová slova

Zastupitelstvo, zastupitel, rada obce, starosta, koalice, pasivní a aktivní volební právo



Zpětná vazba - Hodnocení akce

Beseda byla velice podnětná především proto, že teorie byla doložena reálnými zkušenostmi přednášející z komunální politiky. Přednášející dokázala většinu posluchačů zaujmout, přednášku i besedu měla dobře připravené. Situaci ji usnadnilo i její povolání, jedná se o vyučující na gymnasiu.

Žáci s OMJ připomněli volby na Ukrajině, kde jsou trochu rozdílné podmínky. Žákům s OMJ (Ukrajincům) se opakovaně nelíbila nemožnost volit v českých komunálních volbách, jedna žákyně argumentovala povinnostmi, které cizinci ze zemí mimo EU musí plnit jako Češi, ale do obecních věcí zasahovat nemohou ani se k nim účastí ve volbách legálně vyjadřovat.

Pro všechny zúčastněné, tedy i pro žáky s OMJ, se jako nejzajímavější jevily následující poznatky:

- faktory ovlivňující složení koalic (programy, únava ze staré koalice, mezilidské vztahy – animozity mezi zastupiteli byly pro žáky překvapením)
- možnost vlády menšinové koalice s podporou některého dalšího subjektu za účast zastupitelů tohoto subjektu v placených funkcích a slib splnění některého bodu programu
- možnost přežití menšinové koalice jednáním o jednotlivých bodech programu s opozicí případ od případu
- v menších obcích o úspěchu ve volbách rozhoduje známost kandidátů a jejich schopností a charakteru, ve větších obcích jsou důležitější názvy stran či uskupení, případně jejich program; zastupitelé v malých obcích bývají opravdoví patrioti, neusilují o další (vyšší) posty ve stranách
- špatná průhlednost hospodaření ve velkých městech i pro řadové zastupitele
- předvolební programy vlastně nelze splnit (ústupky koaličním partnerům, nedostatek financí ...), často jsou jedinci, ale i uskupení schopni po volbách otočit o 180 stupňů jen proto, aby se dostali do vedení obcí, voliči je již nezajímají)
- nové koalice se občas necítí být vázány usneseními starého zastupitelstva ze stejných důvodů jako při sestavování koalic
- z problémů Prahy 8 bylo nejzajímavější objasnění situace kolem rozestavěné radnice městské části
- z komunálních problémů /volebních témat/ jsou základní téměř všude stejné – doprava, parkování, sociální služby, komplikovanější je situace v sektoru zdravotnictví a školství, kde má své slovo stát či Magistrát
- v pražských poměrech je pro městské části v posledních letech nejpalčivější boj radnic s developery, kteří se snaží zastavět volné prostory či zahustit stávající zástavbu



Obrazová příloha





8) Baterie dotazů k besedě s komunálním politikem

Jaký je v obci zájem o komunální politiku? Zajímají se o ni spíše mladší či starší občané?

Co je rozhodující pro chuť účastnit se komunální politiky?

V čem jsou největší problémy v menších obcích při sestavování kandidátek?

Jaký je zájem o práci ve volební komisi?

Jaká bývá účast voličů?

Která témata /problémy/ jsou v regionální politice nejčastější či nejpálčivější? Bývá to např. otázka školství, služeb, dopravy ...?

Pobývají v obci cizinci? Mají cizinci ze zemí EU zájem volit a být voleni do zastupitelstva?

Pokud jsou v obci cizinci ze zemí mimo EU (např. Ukrajinci), jeví zájem o dění v obci, účastní se akcí? Jak se tito cizinci dívají na fakt, že nemohou volit ani být voleni do zastupitelstva, ačkoli mají v obci přechodný pobyt?

Co je rozhodující pro vítězství v komunálních volbách? Jsou to zkušenosti, známost (oblíba), vzhled a vystupování, sliby, program, příslušnost ke straně ...?

Jak těžká je spolupráce zastupitelů v novém zastupitelství? Kdo bývá starostou?

Jak dalece je nutno ustupovat z předvolebních předsevzetí?

Kolik procent z volebních programů se podaří uskutečnit?

Jaké jsou zkušenosti s využíváním tzv. evropských peněz? Jak těžké je se k těmto penězům dostat? Má jejich využití i nějaké stinné stránky?



9) Metodický list A – text a zhodnocení praktického užití

Téma: Komunální volby – varianta A

Cíl: Zapojit žáky s OMJ do debaty o komunálních volbách v ČR + vyvolat diskusi o shodách a rozdílech volebních programů, zlepšit vystupování žáků před publikem

Metodika k hodině SPV

Osnova hodiny SPV:

- 1) Rychlé shrnutí základních principů komunálních voleb a zdůraznění pražských specifik vyučujícím.
- 2) Vytvoření smíšených skupinek (Češi a žáci s OMJ). */Počet skupinek by neměl převýšit počet pět/* Každá skupinka dostane k zběžnému prostudování předvolební materiály jedné z politických stran či jednoho uskupení, ve kterých bude stručný přehled hlavních bodů volebního programu pro příslušnou městskou část.
- 3) Skupinky si po poradě vyberou jednoho či dva mluvčí */možnost využití žáka s OMJ/* a ti přednesou krátký agitační projev, kterým se budou snažit přesvědčit posluchače o jedinečnosti svého programu.
- 4) Diskuse mezi skupinkami, řízená vyučujícím, o jednotlivých programech a kvalitě a přesvědčivosti vystoupení mluvčích. */Diskutující by měli dojít k závěru, co pro ně při hodnocení bylo důležitější – zda program či přesvědčivost a výmluvnost mluvčích, případně důležitost obojího/*
- 5) Závěrečné zhodnocení hodiny

Důležité body:

1. V čem se liší jednotlivé programy, jak velké jsou rozdíly
2. Při shodě požadavků – jaká jsou navrhovaná řešení */navrhují se řešení, nebo ne/*
3. Důležitost vystupování a projevu
4. Zájem o politiku obecně, ochota angažovat se třeba jen ve volební komisi
5. Žáci s OMJ – zabývá se někdo v programech problémy cizinců?

Klíčová slova k tématu:

Komunální volby, volební program, politická strana, volební uskupení, volební komise, volební lístek



Zpětná vazba – Zhodnocení hodiny

Pracovní list byl vyzkoušen v hodině SPV v třídě 1. A dne 5. 10. 2018, zpětná vazba vychází z průběhu hodiny a vyplněných dotazníků.

Cíle hodiny byly vcelku splněny – žáci se snažili vystupovat sebevědomě, uvědomovali si shodnost i rozdílnost volebních programů, žáci s OMJ se zajímali o možnost volit v komunálních volbách.

Ukázalo se však, že mezi žáky třídy jsou velké věkové rozdíly, a proto i zájem o téma voleb byl rozdílný. Starší žáci měli docela dobrou představu o fungování místních zastupitelstev a byli si vědomi problémů místních samospráv (poukazovali např. na problémy se sestavováním koalic, na nedodržování předvolebních slibů.), mladší žáci nejevili příliš zájmu, dokázali v debatě spíše kritizovat současné nedostatky, ale řešení je příliš nezajímala. Velký rozdíl v hodnocení významu komunálních voleb byl i mezi žáky z Prahy, tedy velkého města, a žáky žijícími na „venkově“. Potvrdil se předpoklad, že v menších městech a vesnicích znají své komunální politiky lépe, protože s nimi často přicházejí do styku, a mají i povědomí o problémech obce.

Žáci s OMJ se do hodiny aktivně zapojili, ovšem brzdila je zatím nízká úroveň znalostí českého jazyka.

Z průběhu hodiny vyplynuly následující praktické připomínky:

- vyučující musí zvážit, v kterém ročníku je vhodné dané téma otvírat; první ročník není nejvhodnější – žáci se na začátku školního roku neznají, o politiku a angažovanost nemají obecně velký zájem (stejnou zkušenost ostatně mají třídní učitelé, když ustavují v prvních ročnících pomocí voleb třídní samosprávu)
- problémem tématu Komunální volby je nepřehlednost volebních programů, která vyplývá z různých místních specifik, u některých uskupení neexistuje tištěný/zveřejněný lokální volební program (voličům jsou většinou konkrétní body prezentovány na předvolebních shromážděních), případně jsou programy příliš obecné, protože v nich nejsou rozpracovány konkrétní místní body)
- pro většinu žáků byly při rozhodování o tom, koho by volili, důležitější vzhled a vystupování mluvčích než volební program ...



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR



Dotazník k hodině (zaškrtni odpověď)

Hodina byla:

☐ zajímavá ☐ nezajímavá

☐ lehká ☐ obtížná

☐ zábavná ☐ nudná

☐ dozvěděl/a jsem se něco nového ☐ nedozvěděl/a jsem se nic nového

☐ naučil/a jsem se něco nového ☐ nenaučil/a jsem se nic nového

☐ připoj vlastní postřehy a připomínky(*např. co jsi postrádal/la, zhodnoť vystupování spolužáků ...*)



10) Metodický list B – text a zhodnocení praktického užití

Téma: Komunální volby – varianta B

Cíl: Zapojit žáky s OMJ do debaty o komunálních volbách v ČR + vyvolat diskusi o celopražských problémech, které se týkají i žáků s OMJ.

Metodika k hodině SPV

Osnova hodiny SPV:

- 1) Rychlé shrnutí základních principů komunálních voleb a zdůraznění pražských specifik vyučujícím.
- 2) Vytvoření smíšených skupinek (Češi a žáci s OMJ). */Počet skupinek by neměl převýšit počet pět/ Každá skupinka dostane za úkol sestavit seznam pěti celopražských problémů, které jsou podle nich nejpalcivější.*
- 3) Skupinky nahlásí svůj seznam problémů vyučujícímu, ten zapíše na tabuli opakující se problémy. Skupinkám poté přidělí dva náměty.
- 4) Skupinky si po poradě vyberou jednoho či dva mluvčí */možnost využití žáka s OMJ/* a ti přednesou krátký agitační projev, kterým se budou snažit přesvědčit posluchače o jedinečnosti svého řešení problému.
- 5) Diskuse mezi skupinkami, řízená vyučujícím, o jednotlivých navrhovaných řešeních a kvalitě a přesvědčivosti vystoupení mluvčích. */Cílem by mělo být do debaty zatáhnout co nejvíce žáků /*
- 5) Závěrečné zhodnocení hodiny

Důležité body:

1. Doprava, pražský okruh, třídění odpadu, nová výstavba, bezdomovectví, životní prostředí, opravy ulic, zeleň, parkovací zóny ...
2. Proveditelnost navrhovaných řešení
3. Důležitost vystupování a projevu
4. Zájem o politiku obecně, ochota angažovat se třeba jen ve volební komisi
5. Žáci s OMJ – které problémy cítí i oni jako palčivé

Klíčová slova k tématu:

Komunální volby, volební program, politická strana, volební uskupení, volební komise, volební lístek, primátor



Zpětná vazba – Zhodnocení hodiny

Pracovní list byl vyzkoušen v hodině SPV v třídě 3. A dne 11. 10. 2018, zpětná vazba vychází z průběhu hodiny a vyplněných dotazníků.

Cíle hodiny byly vcelku splněny - ukázalo se, že většina žáků si je vědoma celopražských problémů, avšak příliš nesleduje volební programy stran a myslí si, že předvolební sliby se stejně neplní.

Pozoruhodné bylo, že nikdo z žáků neznal celopražské teze volebního programu Strany zelených, na rozdíl od strany Pirátů, ke které se několik žáků hlásilo.

Mluvčí vystupovali sebevědomě a názory hájili občas neústupně, takže vznikalo až napětí. Velice zajímavé byly názory žáků na politiku a potřebu angažovanosti – pouze dvě žákyně přiznaly, že se o politiku zajímají a pokud by byla příležitost, uvažovaly by o svém zařazení na kandidátku některé strany.

Za nejpalčivější či nejzajímavější problémy byly označeny:

doprava v Praze, nesystémové opravy komunikací, bezdomovectví, drahé bydlení, péče o zeleň, parkovací zóny, domácí mazlíčci a jejich postavení

Řešení, která žáci navrhovali, byla zajímavá, leč často nelogická a neproveditelná (např. ohledně parkování se většina diskutujících vyslovila proti placeným zónám, ale současně proti jakémukoli omezení osobní automobilové dopravy; ohledně bydlení by okamžitě zavedli přísnou regulaci výše nájemného a nařídili by stavět byty pro mladé s minimálním nájmem; co se týče domácích mazlíčků, mají pocit, že chybou není jejich stále rostoucí počet, ale malá snaha města vycházet majitelům vstříc).

Kladem debaty bylo, že žáci byli nuceni navrhopvat řešení, ne jen kritizovat! Žáci s OMJ se zapojili velice aktivně. Litují, že nemohou volit v ČR ani v komunálních volbách, ačkoli /celo/pražské problémy jsou i jejich problémy – příkladem je MHD, parkovací zóny, nedostatek zeleně, cyklostezky, drahé bydlení, přístup úřadů k cizincům.

Z průběhu hodiny vplynuly následující praktické připomínky:

- téma hodiny je zajímavé, dokáže vyprovokovat k projevení názorů i žáky stojící trochu stranou
- běžná vyučovací hodina v rozsahu 45 minut je při dobrém moderování pro diskusi dostatečná, ale vhodnější je využití bloku dvou hodin
- žáky s OMJ trápí některé pražské problémy víc než Čechy, nebojí se projevit názor



Dotazník k hodině (zaškrtni odpověď)

Hodina byla:

☐ zajímavá ☐ nezajímavá

☐ lehká ☐ obtížná

☐ zábavná ☐ nudná

☐ dozvěděl/a jsem se něco nového ☐ nedozvěděl/a jsem se nic nového

☐ naučil/a jsem se něco nového ☐ nenaučil/a jsem se nic nového

☐ připoj vlastní postřehy a připomínky(*např. co jsi postrádal/la, zhodnoť vystupování spolužáků ...*)



11) Volby – česká klíčová slova

Volby

Znaky voleb – svobodné; všeobecné; rovné; přímé, nepřímé

Volební systém – většinový, menšinový

Volební systém - jednokolový, dvoukolový

Parlamentní volby

Senátní volby

Prezidentské volby

Krajské volby

Komunální volby

Volby do Evropského parlamentu

Volební právo – aktivní, pasivní

Voličský hlas

Hlasování

Zastupitelský sbor

Přímá a nepřímá demokracie

Pravomoc

Moc výkonná a zákonodárná

Politická strana

Volební uskupení

Volební komise

Volební lístek

Volební program

Uzavírací klauzule



12) Klíčová slova česko - ukrajinsky s výslovností:

(Ключові слова: Вибори [kl'učoví slova: vybory])

ČESKÉ SLOVO	UKRAJINSKÉ SLOVO	PŘEPIS
Volby	<u>Вибори</u>	[vy ʒ bory]
Znaky voleb: – svobodné; – všeobecné; – rovné; – přímé; – nepřímé	Принципи виборів / Принципи виборчого права: – вільні <u>вибори</u>; – загальні <u>вибори</u>; – рівні <u>вибори</u>; – прямі <u>вибори</u>; – непрямі <u>вибори</u>	[pryncypy vybor'iv / pryncypy vyborčoho prava / viľ'ni vybory / zahaľ'ni / r'ivni / pr'amі / nepr'amі]
Volební system: – většinový, – menšinový	Виборча система: – мажоритарна, – пропорційна	[vyborča systēma / mažorytarna / proporc'ijna]
Volební system: - jednokolový, - dvoukolový	Виборча система: - однотурові <u>вибори</u>, - двотурові <u>вибори</u>	[vyborča systēma / odnoturovi vybory / dvoturovi vybory]
Parlamentní volby	Парламентські <u>вибори</u>	[parla ʒ ments'ki vybory]
Senátní volby	<u>Вибори</u> до Сенату	[vybory do sena ʒ tu]
Prezidentské volby	<u>Вибори</u> президента / Президентські <u>вибори</u>	[vybory prezydēnta / prezydēnts'ki vybory]
Krajské volby	Місцеві <u>вибори</u>	[miscevi vybory]
Komunální volby	<u>Вибори</u> до органів місцевого самоврядування	[vybory do orha ʒ iv miscevoho samovr'aduvannja]
Volby do Evropského parlamentu	<u>Вибори</u> до Європейського парламенту (Європарламенту)	[vybory do jevropējs'koho parla ʒ mentu (jevroparla ʒ mentu)]
Volební právo: – aktivní, – pasivní	Виборче право: – активне / право гоʒлосу, – пасивне	[vyborče pravo / aktyvne (pravo ho ʒ losu) / pasyvne]
Voličský hlas	Го ʒ лос виборця	[ho ʒ los vyborc'a]
Hlasování	Го ʒ лосування	[holosuvannja]
Zastupitelský sbor	Представницький орган	[predstavny ʒ 'kyj orhan]
Demokracie – přímá,	Демократія (народовладдя) – пряма / безпосередня	[demokrati ʒ ija (narodovlad'dja) / pr'ama (bezposerednja) / (pr'ame



– nepřímá	(прям <u>е</u> / безпосередн <u>е</u>), – представни <u>ц</u> ька (репрезентат <u>и</u> вне)	(bezposere <u>d</u> ňe) / predstavny <u>c</u> 'ka (reprezentatyvne)]
Pravomoc	Повноваження	[povnov <u>a</u> žeňňa]
Мoc: – výkonná, – zákonodárná	Влада: – викона <u>в</u> ча, – законода <u>в</u> ча	[vl <u>a</u> da / vykon <u>a</u> vča / zakonod <u>a</u> vča]
Politická strana	Політична партія	[pol'ity <u>č</u> na par <u>t</u> 'ija]
Volební uskupení	Виборчий блок	[vybor <u>č</u> yj blok]
Volební komise	Виборча комісія	[vybor <u>č</u> a kom <u>i</u> s'ija]
Volební lístek	Виборчий бюлетень	[vybor <u>č</u> yj b'ule <u>t</u> ěň]
Volební program	Виборча програма	[vybor <u>č</u> a prohr <u>a</u> ma]
Uzavírací klauzule	Прохідний бар'єр / Виборчий бар'єр / Виборчий поріг	[prochidnyj barj <u>e</u> r / vybor <u>č</u> yj barj <u>e</u> r / vybor <u>č</u> yj por'ih]